
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2010:9

Sekulariseringsprocessen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2010:62 om sekulariseringsprocessen. I motionen föreslås att det ska initieras ett forskningsprojekt kring sekulariseringen som fenomen i Sverige och i Svenska kyrkan.

Det har skett en omsvängning i forskarvärlden under det senaste decenniet och utskottet konstaterar att i dag är sekulariseringstesen starkt ifrågasatt. Att bara plocka ut sekulariseringen som ett forskningsområde anser utskottet skulle vara alltför snävt. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:62.

Motionens förslag

Motion 2010:62 av Dag Sandahl och Kjell Petersson, Sekulariseringsprocessen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att initiera ett forskningsprojekt kring sekulariseringen som fenomen i Sverige och i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Sekulariseringen är en mycket komplex process som tidsmässigt har sin upprinnelse i renässansen. Grundbetydelsen är att sådant som religiösa institutioner haft makt att besluta om, och haft inflytande över, sakta men säkert förts över till världsliga (sekulära) institutioner och makthavare. Det är vanligt att skilja mellan två typer av sekularisering, dels att religionen får allt mindre betydelse i samhället, dels att allt färre är aktiva i kyrkor och samfund. Dessa båda innebörder är delvis oberoende av varandra. Detta framgår tydligt om man jämför utvecklingen i Europa med den i USA, vilket görs i den bok som återopas i motionen.

En viktig bakgrund till sekulariseringen är fredsprocessen efter religionskrigen under 1600-talet. I samband med den Westfaliska freden utvecklades den internationella rätten så att den kom att grundas på resonemang som låg utanför religionens fält och därigenom kunde förena länder med olika konfessioner. Denna utveckling förstärktes ytterligare under upplysningstiden.

Filosofen Charles Taylor identifierar i sitt stora verk *A Secular Age*, 2007 (En sekulariserad tidsålder) en tredje aspekt i sekulariseringsprocessen. Denna aspekt innebär en förändring i människors mentalitet och förförståelse från att det i praktiken har varit svårt att föreställa sig möjligheten att det inte finns någon Gud till att en tro på Gud uppfattas som en av flera konkurrerande sätt att tyda tillvaron. Denna utveckling har lett fram till att även människor med en religiös

tro uppfattar att det finns alternativa, konkurrerande livstolkningar, som har argument som talar för sig.

En ytterligare aspekt i begreppet ”sekularisering” består i att religiösa institutioner förändras så att de till uppbyggnad och funktion blir mer lika världsliga institutioner.

Det är viktigt att betona att sekulariseringen ur ett kristet perspektiv inte endast ska bedömas negativt. De större samhällsförändringar som har haft sekularisering som en viktig komponent har bland annat lett fram till demokrati och ökad individuell frihet.

Utskottets överväganden

Sekulariseringsprocessen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:62.

Det har länge varit den dominerande uppfattningen att samhället blir allt mer sekulariserat. Dock har det skett en omsvängning i forskarvärlden under det senaste decenniet och utskottet konstaterar att sekulariseringstesen i dag är starkt ifrågasatt.

I forskningsvärlden, både i Sverige och i världen, talar man i dag om religionens återkomst, även om intresset för religion tar sig delvis andra uttryck än tidigare. Utskottet vill peka på att det redan finns aktuell svensk forskning inom de områden som motionärerna efterfrågar. Här kan nämnas Jayne Svenungssons bok *Guds återkomst. En studie av gudsbegreppet inom postmodern filosofi*, Ola Sigurdssons bok *Det postsekulära tillståndet. Religion, modernitet, politik* och Bengt Kristensson Ugglas bok *Slaget om verkligheten*. Även svenska etnologer som Åke Daun och Karl-Olov Arnstberg har gjort samtidsanalyser av den svenska kontexten som indirekt berör sekulariseringsprocessen.

Utskottet vill i detta sammanhang påtala att den omvärldsanalys som ingår i Kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi* bör breddas så att den även tar upp trender och utveckling i vårt samhälle.

Att bara plocka ut sekulariseringen som ett forskningsområde anser utskottet skulle vara alltför snävt. Betydligt relevantare är att den nationella nivån bedriver forskning kring samspelet mellan sekularisering, religionens återkomst och den nya ateismen i Sverige, ur såväl ett idémässigt som religionssociologiskt perspektiv, gärna med internationell utblick. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 30 september 2010

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Schött, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Kekke Paulsson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Marie Nielsén, Helena Nordvall, Christer Björk, Karin Söder, Kerstin Bodell, Kerstin Rossipal, Anna Ekström, Stig Domargård, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

KI 2010:9

Biskoparna Antje Jackelén och Carl Axel Aurelius har deltagit i utskottets överläggningar.